

Bruselj, 3. julij 2024
(OR. en)

11929/24

Medinstitucionalna zadeva:
2024/0146(NLE)

POLCOM 218
FDI 59
ENER 366
ATO 51

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	2. julij 2024
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2024) 256 final
Zadeva:	Predlog - SKLEP SVETA o sprejetju Sporazuma o razlagi in uporabi Pogodbe o energetski listini med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami s strani Evropske skupnosti za atomsko energijo

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2024) 256 final.

Priloga: COM(2024) 256 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 2.7.2024
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Predlog

SKLEP SVETA

o sprejetju Sporazuma o razlagi in uporabi Pogodbe o energetske listini med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami s strani Evropske skupnosti za atomsko energijo

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Pogodba o energetski listini je večstranski trgovinski in naložbeni sporazum, ki se uporablja v energetske sektorju. Podpisana je bila leta 1994, veljati pa je začela leta 1998. Evropska unija je pogodbenica Pogodbe o energetski listini¹, skupaj z Euratomom, 22 državami članicami EU (stanje na dan 19. junija 2024)², Japonsko, Švico, Turčijo ter večino držav Zahodnega Balkana in nekdanje ZSSR, razen Rusije³ in Belorusije⁴.

Sodišče je v sodbi v zadevi Komstroy⁵ razsodilo, da je treba člen 26(2)(c) Pogodbe o energetski listini razlagati tako, da se ne uporablja za spore med državo članico in investitorjem iz druge države članice v zvezi z naložbo, ki jo je ta investitor uresničil v prvi državi članici. Kljub temu pa se arbitražna sodišča še naprej izrekajo za pristojna in izdajajo arbitražne odločbe v postopkih znotraj EU. Komisija je 5. oktobra 2022 Svetu, Evropskemu parlamentu in državam članicam poslala sporočilo, v katerem je navedla, da namerava začeti pogajanja o sporazumu med Unijo, Euratomom in državami članicami v zvezi z razlago Pogodbe o energetski listini, ki bi vključeval zlasti potrditev, da se Pogodba o energetski listini nikoli ni, se ne in se ne bo uporabljala znotraj EU, da Pogodba o energetski listini ne more biti podlaga za arbitražne postopke in da se samoderogacijska klavzula ne uporablja. Pogajanja o tem so bila opravljena. Besedilo medsebojnega dogovora zdaj velja za stabilno. Parafiranje besedila, ki označuje zaključek pogajanj, je potekalo 26. junija 2024.

• Predvideni sporazum

Sporazum ne določa ničesar novega. Odraža sodno prakso Sodišča in je popolnoma skladen z uveljavljenim stališčem Unije, ki je bilo izraženo ob številnih priložnostih, tudi na javnih obravnavah pred sodišči v jurisdikcijah tretjih držav. V uvodnih izjavah sporazuma sta navedena zgodovina in ozadje sporazuma, zlasti tudi razlaga prava Unije, kot jo je podalo Sodišče, ter dejstvo, da izdajanje odločb v arbitražnih postopkih znotraj EU spodkopava učinkovito izvajanje prava Unije. Edina vsebinska določba (člen 2) opredeljuje skupno razumevanje pogodbenic sporazuma glede neuporabe člena 26(2)(c) Pogodbe o energetski listini znotraj EU in tako neobstoja pravne podlage za arbitražne postopke znotraj EU, kot je izraženo v medsebojnem sporazumu.

¹ Sklep Sveta in Komisije 98/181/ES, ESPJ, Euratom z dne 23. septembra 1997 o Pogodbi o energetski listini in Protokolu k energetski listini o energetski učinkovitosti in s tem povezanimi okoljskimi vidiki, ki so ju sklenile Evropske skupnosti (UL L 69, 9.3.1998, str. 1).

² Italija je leta 2015 enostransko odstopila od Pogodbe o energetski listini. Med decembrom 2022 in junijem 2023 so tudi Francija, Nemčija, Poljska in Luksemburg začeli postopek odstopa, ki je do dejanskega odstopa od Pogodbe o energetski listini privedel decembra 2023 za Francijo, Nemčijo in Poljsko ter 17. junija 2024 za Luksemburg.

³ Na izrednem zasedanju Konference podpisnic energetske listine 24. junija 2022 je bil ukinjen status Ruske federacije kot opazovalke.

⁴ Na izrednem zasedanju Konference podpisnic energetske listine 24. junija 2022 je bil ukinjen status Belorusije kot opazovalke, poleg tega pa je bila Belorusiji odvzeta možnostčasne uporabe Pogodbe o energetski listini.

⁵ Sodba v zadevi Republika Moldavija/Komstroy, C-741/19, ECLI:EU:C:2021:655.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Arbitražna sodišča sodbe v zadevi Komstroy niso spoštovala, saj še vedno ne zavračajo pristojnosti iz razloga neobstoja veljavnega arbitražnega sporazuma, zato so se arbitražne odločbe izdajale in se še naprej izdajajo na način, ki je v nasprotju s pravili Evropske unije in Euratoma. Te arbitražne odločbe so pogosto predmet izvršilnih postopkov, tudi v tretjih državah. Obstaja tveganje za navzkrižje med Pogodbama in Pogodbo o energetski listini, kot jo razlagajo nekatera arbitražna sodišča, in to navzkrižje bi, če bi to razlago potrdila sodišča tretje države, dejansko povzročilo nastanek pravne kolizije, saj bi v pravnih redih tretjih držav krožile arbitražne odločbe, s katerimi se krši pravo EU.

V skladu s sodno prakso Sodišča tako tveganje pravne kolizije povzroča nezdržljivost mednarodnega sporazuma s pravom Unije. Komisija meni, da je treba za to, da bi bila Pogodba o energetski listini združljiva s Pogodbama, odpraviti vsakršno tveganje kolizije. V energetske politiko Unije morata biti vključena doseganje skladnosti s sodno prakso Sodišča in preprečevanje kolizije med Pogodbo o energetski listini, ki je akt prava Unije, ter PDEU in PEU. Glede na stališče arbitražnih sodišč bo pomembno to tveganje obravnavati z vidika mednarodnega prava. V ta namen je Komisija izpogajala Sporazum med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami o razlagi in uporabi Pogodbe o energetski listini s strani Evropske skupnosti za atomsko energijo.

Pri tem sporazumu gre za ukrep, ki je potreben za doseganje ciljev energetske politike Unije, kot je podrobno opisano zgoraj. Pogodba Euratom ne določa potrebnih pooblastil. Zato bi bilo treba sklep o odobritvi podpisa sporazuma v imenu Evropske skupnosti za atomsko energijo sprejeti na podlagi člena 203 Pogodbe Euratom.

• Sorazmernost

Ker je tudi Evropska skupnost za atomsko energijo pogodbenica Pogodbe o energetski listini, mora Svet odločiti, ali naj Euratom postane pogodbenica sporazuma o razlagi navedene pogodbe. Obstoječa sodna praksa Sodišča in številna posredovanja Komisije pred arbitražnimi sodišči in sodišči tretjih držav niso zadostovali za zagotovitev učinkovitega izvajanja prava Unije in odpravo tveganja kolizije med Pogodbo o energetski listini ter PDEU in PEU. Da bi imel akt, ki ga je treba sprejeti, želeni učinek na prakso odločanja arbitražnih sodišč, mora imeti lastnosti akta mednarodnega prava. Komisija zato meni, da je v odziv ustrezno sprejeti instrument v obliki sporazuma med pogodbenicami o razlagi pogodbe.

3. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Jih ni.

4. DRUGI ELEMENTI

V pozni fazi pogajanj o sporazumu je bila izpostavljena možnost izjave o pravnih posledicah sodbe v zadevi Komstroy kot sredstva za takojšnjo formalizacijo skupnega razumevanja, ki se odraža v medsebojnem sporazumu. Komisija je navedeno izjavo podpisala v imenu Unije.

Predlog

SKLEP SVETA

o sprejetju Sporazuma o razlagi in uporabi Pogodbe o energetske listini med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njenimi državami članicami s strani Evropske skupnosti za atomsko energijo

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in zlasti člena 203 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta⁶,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Sodišče je v sodbi v zadevi Republika Moldavija/Komstroy LLC, C-741/19, razsodilo, da je treba člen 26(2)(c) Pogodbe o energetske listini razlagati tako, da se ne uporablja za spore med državo članico in investitorjem iz druge države članice v zvezi z naložbo, ki jo je ta investitor uresničil v prvi državi članici.
- (2) Kljub temu pa se arbitražna sodišča še naprej izrekajo za pristojna in izdajajo arbitražne odločbe v postopkih znotraj EU, ki naj bi temeljili na členu 26(2)(c) Pogodbe o energetske listini. Po mnenju Sodišča je treba vsako tako arbitražno odločbo šteti za nezdružljivo s pravom Unije, zlasti s členoma 267 in 344 PDEU. Taka arbitražna odločba torej ne more imeti nobenega učinka in je zato ni mogoče izvršiti za izplačilo odškodnine, ki je z njo dodeljena.
- (3) Izdajanje takih odločb v arbitražnih postopkih znotraj EU spodkopava učinkovito izvajanje prava Unije. Obstaja tveganje za navzkrižje med Pogodbama in Pogodbo o energetske listini, kot jo razlagajo nekatera arbitražna sodišča, in to navzkrižje bi, če bi to razlago potrdila sodišča tretje države, dejansko povzročilo nastanek pravne kolizije, saj bi v pravnih redih tretjih držav krožile arbitražne odločbe, s katerimi se krši pravo EU.
- (4) V skladu s sodno prakso Sodišča tako tveganje pravne kolizije povzroča nezdružljivost mednarodnega sporazuma s pravom Unije. Tveganje pravne kolizije bi bilo treba odpraviti. Sprejetje instrumenta mednarodnega prava, ki določa skupno razumevanje podpisnic glede neuporabe člena 26 Pogodbe o energetske listini kot podlage za arbitražne postopke znotraj EU, bi moralo prispevati k doseganju tega cilja.
- (5) Komisija v imenu Evropske unije in Euratoma ter države članice so uspešno zaključile pogajanja o pogojih takega sporazuma. Skupno razumevanje iz navedenega sporazuma je bilo ponovno poudarjeno v Izjavi o pravnih posledicah sodbe Sodišča v zadevi Komstroy in o skupnem razumevanju glede neuporabe člena 26 Pogodbe o energetske listini kot podlage za arbitražne postopke znotraj EU z dne 26. junija 2024.

⁶ UL C , , str. . .

(6) Sporazum bi bilo treba sprejeti s pridržkom njegovega poznejšega podpisa –
SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Sporazum v Prilogi se sprejme s pridržkom podpisa navedenega sporazuma v imenu Evropske skupnosti za atomsko energijo.

Predsednica Komisije je pooblaščen, da imenuje osebo(-e), pooblaščen(-e) za podpis Sporazuma v imenu Unije.

Člen 2

Ta sklep začne veljati na dan sprejetja.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*